

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Cecilia Magnusson
Chefsjurist

Yttrande

1(4)

2019-05-10

457-1235-2019

Justitiedepartementet

ju.remissvar@regeringskansliet.se

ju.L4@regeringskansliet.se

Remiss betänkandet Skogsbränderna sommaren 2018 SOU 2019:7

Er beteckning: Ju2019/00404/L4

Bakgrund

Under senare tid har Sverige drabbats av flera allvarliga bränder och den förmåga som byggs upp måste därför utgå från att flertalet stora bränder samtidigt kan uppstå på olika håll i landet. Allvarliga skogsbränder kräver att räddningsinsatser enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, LSO, genomförs parallellt med krishantering på lokal, regional och nationell nivå. Hanteringen och beredskapen för händelser ska bygga på den risk- och sårbarhetsanalys som görs på de olika geografiska nivåerna i krisberedskapssystemet. Enligt krisberedskapens närhetsprincip är det också viktigt att händelser hanteras så nära den lokala nivån som möjligt eftersom detta skapar en robusthet för att samtidigt kunna möta flera allvarliga händelser i landet. Det är strukturen med en nationell, regional och lokal nivå som gör det svenska krisberedskapssystemet robust, vilket även blir en viktig faktor när planeringen för det civila försvaret nu återupptas.

En väl fungerande beredskap för att hantera skogsbränder innehåller mer än bara den släckande kapaciteten. Brandförsvaret handlar också om förebyggande och förberedande åtgärder i samverkan med andra aktörer. Länsstyrelserna är myndigheter med närvaro i hela landet och som har upparbetade kontakter med många aktörer i samhället, som t.ex. kommuner, andra statliga myndigheter, näringsliv och frivilligorganisationer. Det regionala geografiska områdesansvaret inför och under samhällsstörningar innebär att länsstyrelserna kan använda sina etablerade strukturer och nätverk för att samordna hanteringen av omfattande bränder. Det geografiska områdesansvaret innebär även att länsstyrelserna samordnar hanteringen av de konsekvenser som följer av t.ex. en omfattande skogsbrand.

Det är mot denna bakgrund som länsstyrelsen lämnar synpunkter på utredningen SOU 2019:7, *Skogsbränderna sommaren 2018*.

Föreslagna förändringar

Utredningen innehåller många bra förslag, vilka många redan har presenterats i SOU 2018:54 *En effektivare kommunal räddningstjänst*. En enhetlig nomenklatur, tydligare systemledning och bättre samverkan är exempel på bra förslag i utredningen.

2019-05-10

457-1235-2019

Förslaget om att staten delvis ska kunna ta över den kommunala räddningstjänsten, alltså bara själva insatsen och inte hela organisationen i en kommun/förbund, tillstyrks eftersom beredskapen för andra samtidiga händelser bäst hanteras inom den ordinarie strukturen.

Länsstyrelsen är även positiv till ett förtydligande av Myndighetens för samhällsskydd och beredskap (MSB) nationella roll, att MSB ska få mandat att inrikta och prioritera tillgängliga resurser i en nationell funktion *när så krävs* i enlighet med förslag till ändring i 6 kap 2 och 3 §§ i förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor.

Det kan dock konstateras att utredningen i huvudsak har adresserat redan lagda förslag i SOU 2018:54 *En effektivare kommunal räddningstjänst* och mycket lite fokuseras på vilka åtgärder som verkligen behövs för att få ett effektivt skogsbrandförsvaret. Inte minst gäller detta förslag till förebyggande åtgärder, som till stor del fattas. Utredningen saknar även ett generellt resonemang om strategier och övergripande taktik och kopplingen till länsstyrelsernas roll i krisberedskapssystemet i stort, statlig räddningstjänst och rollen som högsta civila totalförsvarsmyndighet i länet. Länsstyrelsen anser att det är en brist i direktiven att utredningen skulle utgå från räddningstjänstutredningens förslag. En mer förutsättningslös utredning hade istället kunnat fokusera på olika aktörers roller inom krisberedskapssystemet i stort och det behov som finns av samordning, samverkan och ledning. Länsstyrelsen anser att utredningen hade kunnat agera mer förutsättningslöst och hittat andra lösningar om utredaren inte varit densamma som räddningstjänstutredningens.

MSBs roll

Sommarens skogsbränder synliggjorde avsaknaden av en nationell nivå för prioritering och inriktning av nationella förstärkningsresurser. MSB tog i somras, utan att ha ett tydligt mandat i LSO, denna uppgift och det är rimligt att den nationella uppgiften ges legitimitet i författningstext. Länsstyrelsen anser att det är just denna nationella roll som MSB ska ha och fokusera på att utveckla. Den nationella nivån ska kunna prioritera nationella resurser, begära internationella, kunna mäkla resurser mellan olika insatser och områden och svara för en samlad lägesbild.

I betänkandet föreslås att MSB tar över länsstyrelsernas roll när staten behöver överta ansvaret för räddningsinsatser, vilket skulle kräva att MSB bygger upp en regional närvaro. Att MSB utan länsstyrelsernas medverkan ska arbeta direkt mot kommunerna just inom LSO förefaller vara ett ologiskt och märkligt resonemang. Inom övriga områden i den samlade krisberedskapen används samtliga nivåer, nationell, regional och lokal nivå. För att lösa uppgiften behöver MSB adekvat kompetens som ska verka runtom i landet.

Som länsstyrelserna med flera remissinstanser påpekade i remissvaren avseende SOU 2018:54 *En effektivare kommunal räddningstjänst* är det varken nödvändigt

2019-05-10

457-1235-2019

eller lämpligt att särreglera hur den statliga inblandningen (stöd, tillsyn, möjlighet till övertagande) inom området kommunal räddningstjänst ska se ut utan att beakta hela krisberedskapssystemet. Utredningens förslag att särreglera just räddningstjänst riskerar att skapa otydligheter mellan den nationella nivån som MSB naturligt bör ha och den regionala nivån som länsstyrelserna har i krisberedskapssystemet. Länsstyrelsen anser att utredningen i denna fråga gjort en uppenbar missbedömning av helheten.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget till ändring i förordning (2008:1002) med instruktion för myndigheten för samhällsskydd och beredskap 1 § andra stycket 2, att MSB ska vara den myndighet som samordnar, stödjer och utövar tillsyn över kommunernas arbete enligt LSO.

Länsstyrelsernas regionala roll

Länsstyrelsernas breda verksamhet rymmer många olika expertområden med en unik blandning av kompetenser inom bland annat naturvård, krisberedskap, GIS, kommunikation, juridik och räddningstjänst. Länsstyrelserna finns i alla delar av landet och genom det väl utvecklade samarbetet har samtliga länsstyrelser särskild expertkompetens att tillgå. I länder med omfattande skogsbränder är det en självklarhet att regionala myndigheter med kunskap om naturvård och skogsskötsel är centrala i skogsbrandförsvaret. Länsstyrelsen anser det därför direkt olämpligt att MSB ersätter länsstyrelsernas roll på det regionala planet. Ett av de branddrabbade länen var Jämtland och samordningen byggde på att aktörerna, räddningstjänsten, länsstyrelsen, polisen med flera var samgrupperade i en väl inarbetad struktur. Samverkansmodellen är etablerad även på flera andra platser i landet och bygger på det regionala geografiska områdesansvaret som länsstyrelsen utövar i länet. Arbetet sker i enlighet med MSBs vägledning "*Gemensamma grunder*" och bygger på att en god samverkansrutin byggts upp i vardagen. De positiva effekterna av en generisk samverkanskultur blir tydliga när svåra uppgifter ska hanteras gemensamt. Detta visar tydligt att det är på etablerade rutiner och närvaro i vardagen som den regionala nivån för skogsbrandsbekämpning ska organiseras. I detta arbete har länsstyrelserna naturligt den regionala sammanhållande rollen. Länsstyrelserna har ett väl utvecklat arbete med att kunna förstärka varandra. Detta medför att förmågan att hantera händelser har stärkts.

Uppsala län är ett av de län där det finns ett kärnkraftverk och därför ett särskilt uppdrag för länsstyrelsen att hantera statlig räddningstjänst vid en kärnteknisk olycka. Om tillsynen över kommunernas räddningstjänster kommer att flyttas från länsstyrelserna finns det risk att länsstyrelsens kompetens inom räddningstjänstområdet minskar, vilket i sin tur riskerar att påverka beredskapen att hantera statlig räddningstjänst på ett negativt sätt. En väl fungerande statlig räddningstjänst är beroende av att länsstyrelsen har insyn i och ett upparbetat samarbete med de kommunala räddningstjänsterna, något som delvis uppkommer genom länsstyrelsernas tillsynsroll och de återkommande kontakter som skapas. För att länsstyrelsen fullt ut ska kunna ta sitt geografiska områdesansvar bör inte

övertagande av räddningsinsatser och frågor om råd, stöd och tillsyn över räddningstjänster särskiljas från övriga frågor inom krisberedskapssystemet.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis visar erfarenheterna från sommaren 2018 tydligt att allvarliga skogsbränder kan inträffa samtidigt på många olika platser i landet, och att detta kräver såväl en utvecklad nationell samordning som en regional förmåga. Mot denna bakgrund finner Länsstyrelsen det anmärkningsvärt att utredaren inte ser det självklara i att använda den inom krisberedskapen fungerande principen med lokal, regional och nationell nivå. Det är uppenbart att alla tre nivåer behövs för att vi ska kunna hantera framtidens skogsbränder. MSB fokuserar på den nationella nivån, länsstyrelsen på den regionala nivån och kommunen samt kommunens räddningstjänster på den lokala nivån. Detta skapar ett robust system med förutsättningar att hantera framtida scenarion med flera bränder samtidigt i landet.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Göran Enander med chefsjurist Cecilia Magnusson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Johan von Knorring, avdelningschef Christel Benfalk och handläggare Anders Leijon och Fredrik Lindgren medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.